

Saksframlegg

Sak 12/23: Kvote for betinget skadefelling av jerv i region 3/Oppland i 2023-2024

Sekretariatets forslag til vedtak

Rovviltnemnda i region 3 vedtar en kvote på 5 jerver for betinget skadefelling.

Kvoten gjelder for perioden fra 1. juni 2023 til 15. februar 2024 eller til kvoten er fylt dersom det skjer før perioden er slutt.

Geografisk avgrensning for kvoten: Kvoten gjelder for rovviltregion 3/ Oppland.

Vi stiller følgende vilkår:

- Forvaltningsplanen for rovvilt i region 3 vil ligge til grunn for iverksettelse av eventuelle fellingstillatelser, jf. også rovviltforskriften §§ 1, 6 og 9.

Vedtaket er fattet etter § 7 og § 8 i rovviltforskriften, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b.

Det gjøres oppmerksom på at all irregulær avgang etter dette vedtaket er fattet, belastes kvoten.

Her finner du [naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#).

Bakgrunn for saken

Skadefelling av jerv er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein. Rovviltnemnda eller Miljødirektoratet setter en kvote for betinget skadefelling, jf. rovviltforskriften henholdsvis §§ 8 og 13, og fellingstillatelse gis av Statsforvalteren innenfor den kvote og de vilkårene som er satt, jf. § 9, og føringer gitt i rovviltforliket. Kvoten som vedtas gjelder i perioden 1. juni til 15. februar, jf. § 8 første ledd siste punktum.

Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden. Regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten for betinget skadefelling kan derfor heller ikke direkte sammenlignes med en kvote for lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten settes blant annet ut ifra det en forventer er realistisk at kan bli felt under skadefelling gjennom beitesesongen.

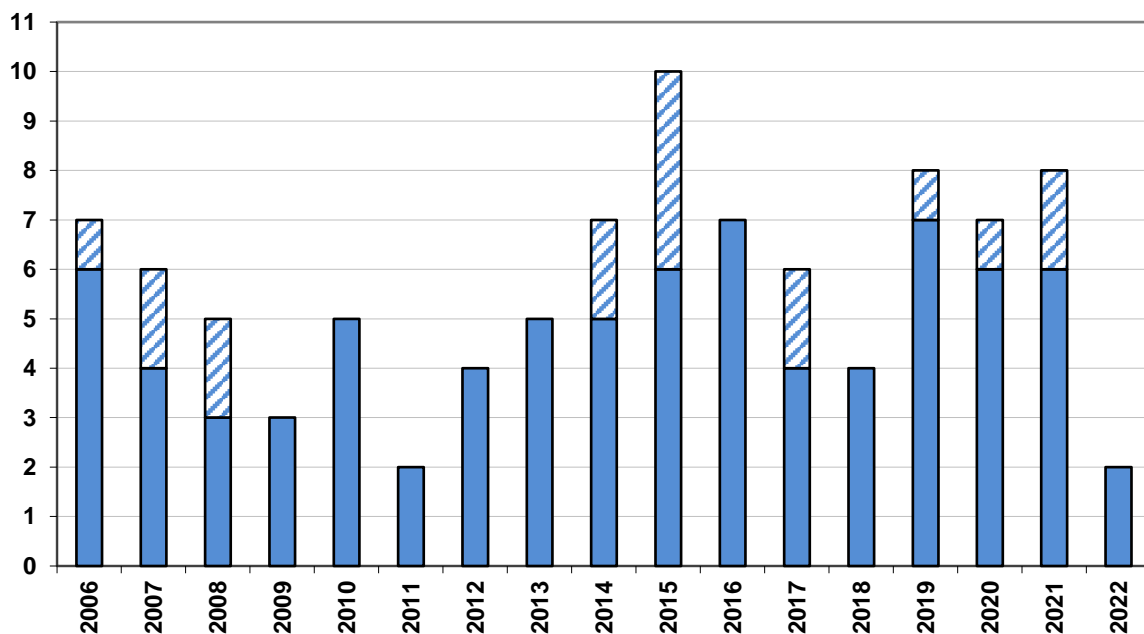
Bestandssituasjonen for jerv

Det gjennomføres en årlig registrering av antallet ynglinger av jerv i Norge. I tillegg samles det inn ekskrementer, hår og urin for individbestemmelse gjennom DNA-analyse. Bestandsstørrelsen estimeres både med utgangspunkt i antallet ynglinger og på bakgrunn av innsamlet DNA gjennom vinteren.

Yngleregistreringer

På nasjonalt nivå ligger jervebestanden over det fastsatte bestandsmålet på 39 årlige ynglinger. I 2022 ble det påvist 45 ynglinger i Norge. Samtidig var dette en betydelig nedgang fra 2021, da det ble dokumentert 60 ynglinger. Gjennomsnittet for de tre siste årene (2020-2022) var på 56 ynglinger. Årets yngleregistrering av jerv pågår enda. Så langt i 2023 er det påvist 30 jervekull på landsbasis.

I region 3 er det i perioden 2020-2022 påvist henholdsvis 7, 8 og 2 ynglinger av jerv, med et gjennomsnitt på 5,7 ynglinger over de siste tre år (figur 1 og tabell 1). Så langt i 2023 (pr. 28. april), er det påvist 5 ynglinger av jerv i region 3/ Oppland. Ved den ene ynglelokalitetene er det funnet døde valper. Oversikt over påviste ynglinger oppdateres fortløpende i [jervetelleren](#) på nettsidene til Rovdata.

Figur 1: Registrerte ynglinger av jerv i region 3/ Oppland 2006-2022. Registreringene i 2023 pågår fortsatt. Hiuttak det enkelte år er markert med skravur.

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 3

Tabell 1: Påviste (antatt/dokumentert) ynglinger av jerv på kjente ynglelokaliteter fra 2010-23. Grønn farge er ynglinger innenfor yngleområdet jf. forvaltningsplan. Registreringsarbeidet er ikke ferdig i 2023. *) Hiuttak foretatt etter vedtak i Miljødirektorat

	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
NOP 001 Skamsdalen (Lesja - N)				x						x				x
NOP 002 Svartdalen (Lesja - N)					x		x					x	x	
NOP 003 Grøndalen (Lesja - N)					x	x								
NOP 004 Lordalen (Lesja - S)	x			x	x	x	x	x		x	x	x*)		x
NOP 005 Haverdalen (Dovre)			x	x		x						x	x	x
NOP 006 Einbuggdalen (Dovre)										x				
NOP 007 Vulu- Musvoldalen (Sel)			x			x		x			x	x		x
NOP 008 Samdalen (Ringebu)	x					x*								
NOP 009 Storfjellet (Ringebu)					x*							x*)		
NOP 010 Tjønnseterfjellet (N-Fron)	x									x	x*)			
NOP 011 Dalsida Vest (Lesja - N)							x		x					
NOP 012 Torddalen (Skjåk - N)														
NOP 013 Kjølén (Lesja/Lom)				x	x	x*	x			x	x	x		
NOP 014 Visdalen (Lom)						x	x	x	x	x				
NOP 015 Mysubytta (Skjåk - S)	x	x	x			x	x		x		x	x		x
NOP 016 Lundadalen (Skjåk - S)			x			x*		x	x	x	x			
NOP 017 Sikkilsdalen (N-Fron)							x	x*)						
NOP 018 Langsua	x	x			x*									
NOP 019 Jetta (Vågå/Dovre)				x										
Xxx Grimsdalen øst (Dovre)					x*									
NIN 001 Strynefjellet (ny i 2020)											x	x		
NOP 020 Åstdalen (Øyer)						x*				x*)				
NOP 021 Skjerdingen (Ringebu)								x*)						

DNA-analyser

I registreringsperioden 2021/22 ble det funnet DNA fra 26 jerver med hovedtilhold i region 3/Oppland. Basert på innsamlet DNA er bestanden for regionen estimert til 27 (21-33) individer vinteren 2021/22. Estimaten for antall jerv i regionen viser en nedgang sammenlignet med foregående år (tabell 2).

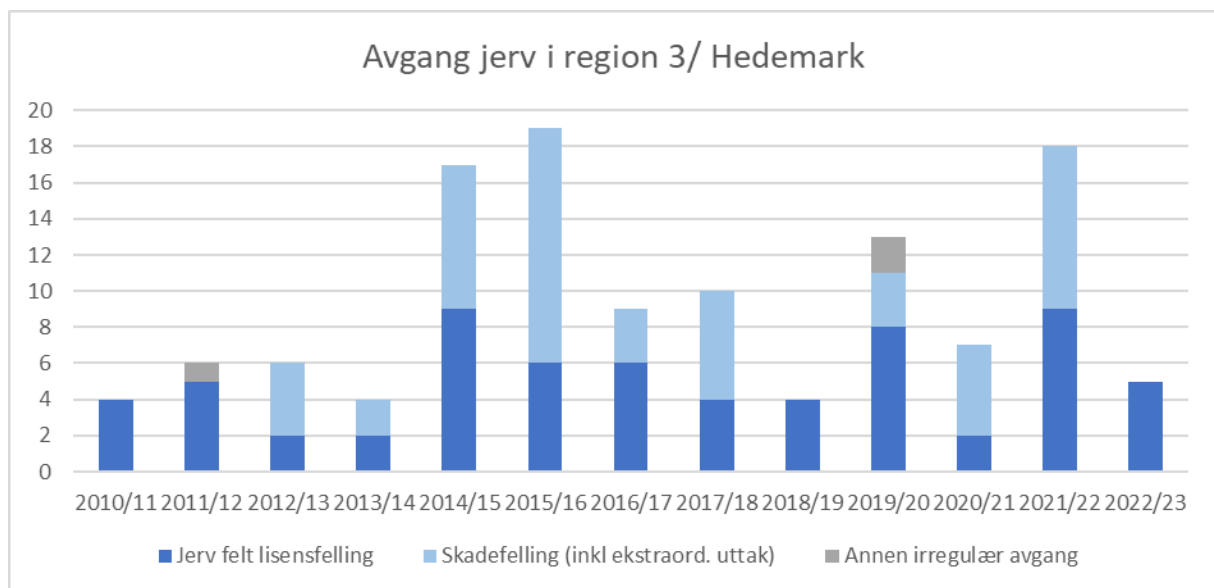
Tabell 2: Resultater av DNA- overvåkning av jerv i region 3/ Oppland i perioden 2016-2022

År	Antall fungerende prøver	Individer med geografisk midtpunkt i region 3/ Oppland	Estimert bestand for overvåkingssesongen
2016	102	21	
2017	84	19	
2018	98	20	
2019	95	24	27,3 (22-33)
2020	118	24	28,7 (24-34)
2021	147	27	34 (28-40)
2022	91	26	27 (21-33)

Skadefelling, lisensfelling og annen avgang

Det ble felt 5 jerv under lisensfelling i 2022/23. Av disse ble to hanner og en tisper felt i jerveprioritert sone. En hannjerv og ei tisper ble felt i beiteprioritert område. Kvoten var, etter endring vedtatt av KLD, på totalt 8 dyr. Av kvoten på 8 dyr kunne 4 dyr, hvorav 2 hunndyr felles innenfor jerveprioritert område. Det var ingen annen kjent avgang av jerv i 2022 (figur 2). Det er ikke gjennomført noen ekstraordinære uttak av jerv i region 3 så langt i 2023.

Figur 2: Avgang av jerv gjennom lisensfelling, skadefelling og annen irregulær avgang pr. jaktår (1. april - 31. mars) i perioden 2010/11 - 2022/23.

Tap og skadesituasjonen for husdyr og tamrein på beite

Sau

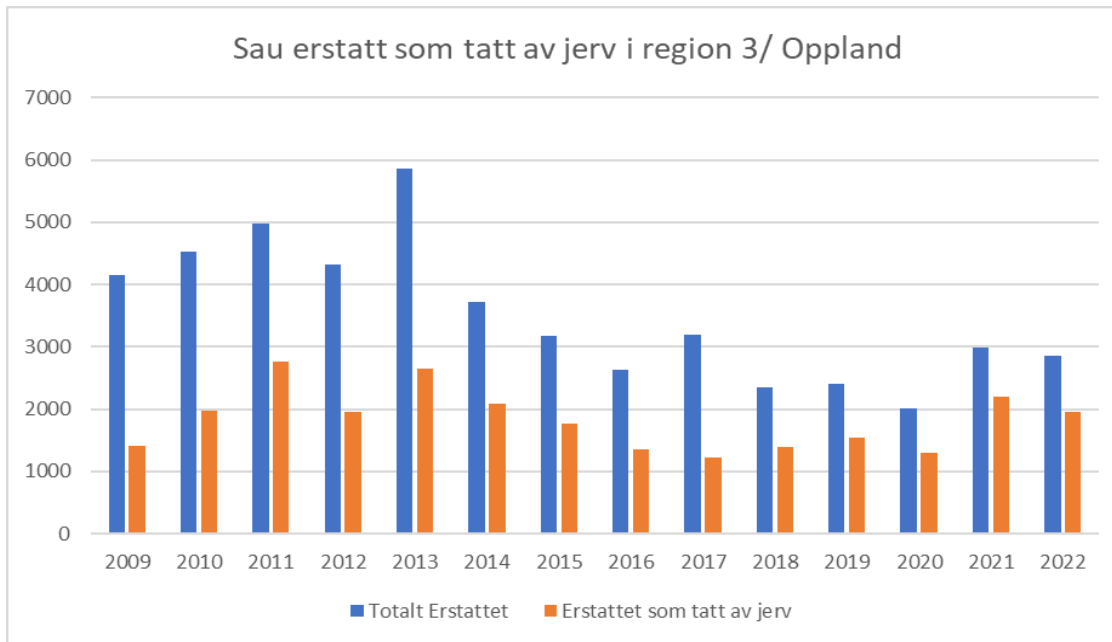
Omfanget av tap av sau til jerv har vist en nedgang over år, men med en økning i 2021/ 2022 i forhold til foregående år. Jerv er den arten som forårsaker flest skader på sau i region 3. I 2022 ble det erstattet 1953 sauer som tapt til jerv (figur 3). De fleste dokumenterte skadene forårsaket av jerv er påvist innenfor forvaltningsområdet for jerv (figur 4).

Tamrein

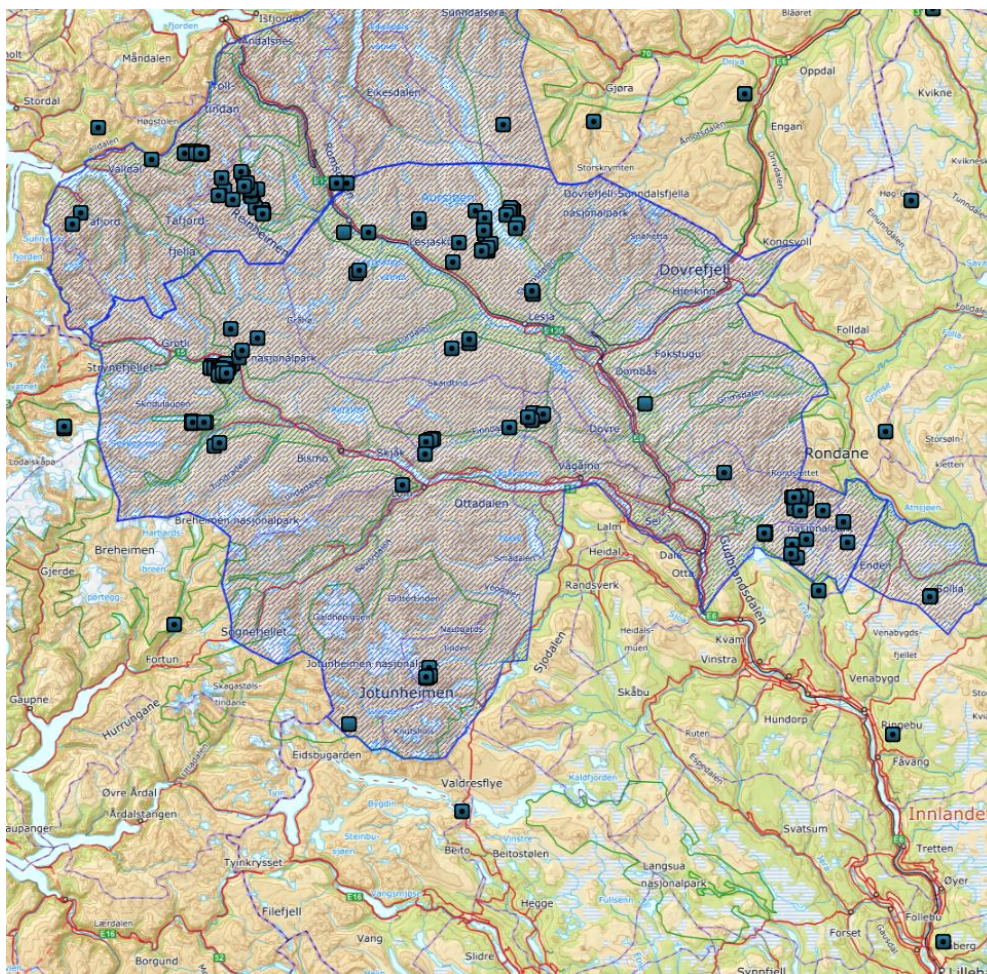
Tap av tamrein til jerv i region 3/ Oppland har vært begrenset. I reindriftsåret 2021/2022 ble det erstattet 19 dyr som tapt til jerv. Dette er en nedgang fra forrige reindriftsår, da det ble erstattet 29 dyr.

Sekretariatet for rovviltneemnda i region 3

Figur 3: Antallet sau erstattet totalt og sau erstattet som tatt av jerv i region 3/ Oppland i perioden 2009 – 2022.

Figur 4: Dokumenterte og antatte jerveskader på sau og tamrein i region 3/ Oppland og tilgrensede områder i 2022. Forvaltningsområde for jerv i blå skraver.

Vurderinger fra sekretariatet

Rovviltnemndas myndighet

Rovviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for skadefelling, jf. forskriften §§ 7 og 8, når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndas myndighet skal for jerv baseres på gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger.

Ifølge de offisielle rapportene fra Nasjonalt overvåkingsprogram er gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 3/Oppland de tre siste årene (2020-2022) på 5,7. Bestanden ligger dermed over bestandsmålet på 4 ynglinger i regionen og nemnda har myndighet til å vedta kvote for betinget skadefelling.

Sekretariatets vurdering av naturmangfoldloven §§ 8-12

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet skal tuftes på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, jf. naturmangfoldloven § 8. Jervebestanden er godt undersøkt med årlige bestandsregistreringer, og man har dermed god oversikt over status og utvikling i bestanden.

“Føre-var-prinsippet” i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at nemnda kan fatte vedtak.

Biologien og økologien til jerv er godt undersøkt, og gjennom Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt følges bestandsstatus og -utvikling for arten godt. Siste rapporter som oppsummerer jervebestandens status og utvikling i Norge er NINA rapportene [2179](#) (yngleregistreringer av jerv) og [2236](#) (DNA-basert overvåking). I tillegg gjøres det fortløpende registrering av all avgang av jerv, samt av resultater fra inventeringer av ynglehi i Rovbase. Ut ifra den vitenskapelige dokumentasjonen som foreligger om bestandsstatus og utvikling for jerv mener sekretariatet å ha et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å kunne anbefale en kvote for betinget skadefelling av jerv, uten at den samlede belastningen blir for stor og irreversible skader vil påføres bestanden, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 10. Paragraf 11 anses ikke som relevant i denne sammenheng.

Sekretariatet viser til prinsippet om differensiert forvaltning av rovvilt, jf. rovviltforskriften § 1 og forvaltningsplanen for rovvilt i region 3/ Oppland. Med differensiert forvaltning menes at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltartene. Ved å nytte differensiert forvaltning, mener sekretariatet at prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, herunder lokalisering, i naturmangfoldloven § 12 er ivarettatt.

Sekretariatets vurdering av kvote og vilkåret om at uttaket ikke truer bestandens overlevelse

Ifølge naturmangfoldloven § 18, andre ledd, kan vedtak bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Ved vurdering av kvote for skadefelling skal rovviltnemndene, ifølge kommentarene til § 7 annet ledd, gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle bestandsmålet for regionen.

På nasjonalt nivå ligger jervebestanden over det fastsatte bestandsmålet på 39 årlige ynglinger. I 2022 ble det påvist 45 ynglinger i Norge. Samtidig var dette en betydelig nedgang fra 2021. Gjennomsnittet for de tre siste årene (2020-2022) var på 56 ynglinger. Så langt i 2023 er det påvist 33 jerveynglinger på landsbasis.

I region 3/ Oppland var antallet ynglinger godt over det regionale bestandsmålet i en periode frem til 2021. I 2022 var det en betydelig nedgang til under bestandsmålet, med bare 2 påviste ynglinger (figur 2). Vinteren 2021/22 var det også en nedgang i estimert antall individer i forhold til foregående år. Det ble da estimert å være 27 individer i regionen, hvorav 10 hanner og 17 hunner (tabell 2). Foreløpige resultater fra yngleregistreringen i 2023 viser at bestanden i år vil ligge på eller over bestandsmålet for regionen. De fleste ynglingene er de senere årene registrert innenfor forvaltningsområdet for jerv. Dette er i tråd med målene med den differensierte forvaltningen og forvaltningsplanen for rovvilt i regionen.

Avgangen av jerv i region 3/ Oppland har variert en del fra år til år. I 2021/22 var det et spesielt høyt uttak gjennom skadefelling og lisensfelling, mens det var et mer moderat uttak i 2022/23 (figur 3). Av de 5 jervene som ble felt under lisensfelling i 2022/23, ble det felt en hanne og en tisper i beiteprioritert område. I jerveprioritert område ble det felt to hanner og en tisper.

Ved vurderingen av bestandens overlevelse må forekomsten av jerv i regionen sees i sammenheng med den større fennoskandiske bestanden. Samtidig må hensynet til den genetiske situasjonen i den sørvestre delpopulasjonen, som er relativt liten og isolert, tillegges vekt. Overvåking tyder på at det har vært en viss utveksling av individer mellom den østlige og vestlige delen av bestanden de senere årene. Det er likevel viktig at det også på sikt legges til rette for genetisk utveksling. I region 5 har bestanden over flere år vært betydelig over bestandsmålet, samtidig har det vært et relativt høyt uttak gjennom lisensfelling i områdene som grenser mot region 3.

Sekretariatet viser til at skadefelling ikke er et virkemiddel for å regulere bestanden, men at formålet er å håndtere akutte skadesituasjoner eller situasjoner hvor det er et overhengende skadepotensial. Statsforvalteren må i hvert enkelt tilfelle vurdere en eventuell iverksetting opp mot regional forvaltningsplan og kriteriene i rovviltforskriften. Dette innebærer at det skal være en lav terskel for felling av skadegjørende individer i beiteprioriterte områder. Tilsvarende skal det være en høyere terskel i rovviltprioriterte områder der beitebruket skal tilpasses rovviltsituasjonen.

I 2022/ 2023 fastsatte rovviltnemnda en kvote for betinget skadefelling på 5 jerver. Totalt ble det gitt 20 skadefellingstillatelser på jerv i region 3 denne beitesesongen, inkludert forlengelser av gitte tillatelser. Det ble ikke felt jerv under skadefelling i 2022/23.

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 3

Skadeomfang og behovet for å iverksette forebyggende skadefelling på jerv varierer fra år til år. Ut fra bestandssituasjonen i region 3 og hvor mange skadesituasjoner som erfaringsmessig kan oppstå i løpet av beiteperioden, mener statsforvalteren det kan være behov for å ha en skadefellingskvote på 5 jerver for perioden 1. juni 2023 - 15. februar 2024. Det er i denne vurderingen tatt hensyn til at det kan bli tatt ut dyr på hiuttak/ ekstraordinært uttak som belastes kvota før beitesesongen.

Ut fra tilgjengelig kunnskap om bestandens status og utvikling, mener sekretariatet at en kvote for betinget skadefelling på 5 dyr er forsvarlig med hensyn til den samlede belastningen på jervebestanden. Sekretariatet viser til at dyr som eventuelt blir felt ved skadefelling i løpet av beitesesongen også vil trekkes fra kvoten for lisensfelling. Et slikt uttak anses å ikke ville true jervebestandens overlevelse jf. naturmangfoldloven § 18 andre ledd. Med et slikt uttak mener sekretariatet at det også vil være tilstrekkelig sikkerhet for fire ynglinger av jerv i regionen kommende år.

Om hjemmelsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b

Formålet med uttak etter naturmangfoldloven § 18, bokstav b er å forhindre skade. Etter annet ledd kreves det i tillegg både at uttak ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Loven må forstås slik at den oppstiller et visst minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang. For jerv er det i praksis skade på sau og tamrein som er aktuelle skadetyper.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

Det slippes et stort antall husdyr og tamrein på beite fordelt over hele regionen, og det oppstår årlig store tap av beitedyr forårsaket av jerv i en del områder. Hvor skadene oppstår, og hvor omfattende de er, varierer fra år til år. Sekretariatet viser til prinsippet om differensiert forvaltning, som legger grunn at det i beiteprioriterte områder skal være lav terskel for felling. Terskelen skal være tilsvarende høyere innenfor rovviltprioriterte områder. Samtidig viser tall fra erstatningsoppgjøret at en betydelig del av tapene til jerv skjer innenfor jerveprioritert sone. I 2022 ble det erstattet ca. 1950 sauer og 19 tamrein som tatt av jerv i region 3. Det meste av de dokumenterte skadene på sau er påvist innenfor forvaltningsområdet for jerv (figur 4).

Etter sekretariatets oppfatning er det et stort skadepotensial på sau både innenfor beiteprioritert område og innenfor forvaltningsområdet for jerv. Det vil med stor sannsynlighet oppstå skader på både sau og tamrein i region 3/ Oppland også i kommende beitesesong. Sekretariatet viser til at forvaltningsplanen for rovvilt i region 3 skal ligge til grunn for iverksettelse av eventuelle fellingstillatelser. Det vil være høyere terskel for å iverksette felling innenfor forvaltningsområdet for jerv enn i beiteprioriterte områder. Vilket i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b anses med bakgrunn i dette å være oppfylt for hele regionen.

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 3

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte

De fleste år er jerv det rovviltet som gjør størst skade på sau i region 3/ Oppland. Statsforvalteren gir hvert år tilskudd til gjennomføring av ulike forebyggende tiltak, både forberedte og akutte. Skadepotensialet kan mest effektivt reduseres gjennom tiltak som skiller beitedyr og jerv. Skader fra jerv tiltar typisk i den siste delen av beitesesongen, og tidlig nedsanking av sau er derfor et effektivt skadeforebyggende tiltak. Tidlig sanking gjennomføres i mindre grad i region 3 og i hovedsak gjennomføres det da som akutt-tiltak. Etter sekretariatets oppfatning kan tidlig sanking gjennomføres i større omfang, også som et planlagt tiltak i de mest utsatte beiteområdene. Sekretariatet viser i den sammenheng til rovviltforliket der det fremgår at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Dette innebærer blant annet at beitenæringen skal tilpasses rovvilt i rovviltprioriterte områder. Samtidig er det mange områder der dyretall og forgrunnlag gjør tidlig sanking lite egnet, også innenfor jerveprioritert område. I mange områder er det ikke tilstrekkelig tilgang til innmarksbeiter/ beredskapsbeiter for å gjennomføre et slikt tiltak i stor skala.

Forebyggende tiltak kan til en viss grad redusere omfanget av skader i en del områder. Etter sekretariatets vurdering foreligger det imidlertid ikke tiltak som på en tilfredsstillende måte kan forhindre omfattende skader av jerv på husdyr og tamrein. Det vil fortsatt være et behov for å kunne ta ut skadegjørende individer i akutte skadesituasjoner, også innenfor forvaltningsområdet for jerv.

Sekretariatets konklusjon

Gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 3/ Oppland de tre siste årene er over bestandsmålet. Rovviltnemnda har dermed myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv i 2023/24. Sekretariatet anser at det rettslige grunnlaget for å fastsette kvote for skadefelling er oppfylt. For å forebygge skader på beitedyr og med hensyn til bestandssituasjonen, anbefaler sekretariatet at det fastsettes en kvote for betinget skadefelling på 5 jerver i region 3/ Oppland.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Therese Ruud
seniorrådgiver

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 3, 28.04.2023